FIKIH KÖŞESİ YAZILARI (83)

Sigorta şirketi için pazarlama yapmak!
Mahremlik ve namahremlik ne demektir?

1. Bir kardeşimiz, sigorta şirketi için pazarlama yapmak, Müslüman ya da gayrimüslimlere bu konuda hizmet etmek doğru mu? Bu iş dinimize uygun bir meslek mi? diye soruyor.

Soruya cevap vermek için önce sigortalar hakkında özet bilgiler vermek istiyoruz.

Genel olarak sigortalar iki kısımda mütalaa edilebilir. Birincisi yardımlaşma amacıyla oluşturulacak bir sandıktan zararların ödenmesi şekliyle olan sigortalar. Diğeri ise, sigorta adıyla kurulan bir şirkete taksit veya pirim yatırmak suretiyle oluşturulacak sandıktan zararların ödenmesi şeklidir. Birinci uygulamada toplanan meblağ, o meblağları yatıranların ortak malıdır. Bu ortakların zararları ödenir, geriye kalan kısım yatırıma dönüştürülebilir ve istediği zaman bu ortaklar hissesini alarak ayrılabilir. İkinci çeşit sigortalarda ise, toplanan meblağ sigorta şirketi sahibinin malı olur. Sigorta üyelerinin ise, meydana gelebilecek zararlarının ödenmesi hakları vardır.

Aslında İslâm dini, insanlar arasında dayanışmayı, acıları ve zararları paylaşmayı ve telâfî etmeyi, en azından hafifletmeyi emir ve tavsiye etmiştir. Bundan dolayı da ister organizeli olsun, ister organize olmadan insanların belli miktarlarda mal veya parayı bir tarafa koyarak bir sandık oluşturmaları, sonra bunlardan birinin mal veya beden itibariyle hasar veya zarara uğrarlarsa, bu sandıkta birikenden ödemeleri caizdir. Daha sonra bunlardan birileri istediği zaman sandıkta kalan parasını çekmesi ve bu dayanışma sandığından ayrılması da caizdir.

Bu çerçevede kurulacak dayanışma sandığını bir kurum haline getirmek; yeteri kadar büro ve personel istihdam etmek, giderleri bu sandıktan karşılamak ta caizdir. Dolayısı ile böyle işletmede çalışmak caizdir.

Bu gün yaygın olan sigorta şirketleri ise, aidat veya primlerden oluşan meblâğları kendilerine mal etmek üzere alıyor; buna karşı belli rizikoları sigorta ediyorlar. Toplanan pirimler sigorta şirketi tarafından, istenildiği gibi ve bir çok zaman da faizli kredi şeklinde nemalandırılmakta; hem bu nemalar hem de sigortalılara ödenen primlerden artan meblağlara da sahip olmaktadırlar. Ayrıca bu sigorta şirketleri hem primleri nemalandırmaları, hem de milletlerarası şirketlerin kendilerini sigorta ettirmeleri nedeniyle zararları da söz konusu değildir.

Böyle bir akit içinde bir çok bilinmeyen şey olduğu içindir ki, caiz ve meşru değildir. Böyle meşru olmayan bir akitle kurulmuş olan bir kurumdan kazanç sağlamak caiz değildir. Primlerden faiz yoluyla nema sağlamak haramdır. Böyle şirketlerin, primlerden artan kısma el koyarak sahip olmaları da caiz değildir. Çünkü verdikleri hizmetin bedeli rayiç bedeli geçmekte ve bu kısım organize sahiplerinin malı değildir. Öyle olunca da Müslümanların primli sigorta şirketleri kurup işletmeleri ve orada çalışmaları caiz değildir.

İslami kurallara göre caiz olan sigorta şirketlerine müsaade edilmediği ülkelerde ihtiyaç zarureti gereği, müslümanların muhtemel hasarlarını, sigorta ettirmeleri ve bunun için prim ödemeleri zarureten caizdir. Bu arada topladığı meblağı meşru yollardan nemalandıran sigorta şirketleri varsa bunlar, tercih edilmelidir. Yine meşru alternatifin bulunmaması halinde –ki şu anda bu durumdayız- rizikolu değerlerin mevcut şirketlere sigorta ettirilmeleri ihtiyaca binaen meşru olduğundan bunun acentalığını yapmak ve verilen hizmetin değer karşılığını almak da caizdir. Ancak, hayat sigortası, ortada bir riziko ve hasar ödemesi olmadığı için, para alıp fazlasıyla geri ödeme şeklindeki sigortadır ve sigortalı için de meşru değildir. Böyle bir sigortanın acentalığını yapmak ta caiz değildir.

Buna göre, bir müslümanın gönül rahatlığı ile kazanç temin edeceği bir mesleğe yönelmesi daha iyi olur. Çünkü Peygamber Efendimiz (as), *"Şüpheli şeyi bırak şüphesiz şeye bak"*[1] buyurmuştur.

2. Bir başka kardeşimiz, mahremlik ve namahremlik ne demektir? Bir kişinin mahremleri ve namahremleri kimlerdir? Namahremlerimize karşı tutumumuz nasıl olmalı? diye soruyor. Konuyu kısaca izah etmeye çalışacağız.

Mahrem, kelime manası itibariyle haram olan demektir. Dinimizde bir kadının evlenmesi caiz olmayan erkekler demektir.

Namahrem ise, bir kadının evlenmesi yasak, haram olmayan erkekler demektir. Bir başka deyişle bir kadının evlenmesinde dinen bir mahzur olmayan erkek demektir.

Mahremler, yani evlenmeleri haram olan insanlar ayet-i kerimede şu şekilde izah edilmiştir:

"Size şunları nikahlamak haram kılındı: Anneleriniz, kızlarınız, kız kardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek ve kız kardeşlerinizin kızları, sizi emziren süt anneleriniz, süt kız kardeşleriniz ve karılarınızın anneleri, ve kendileri ile zifafa girdiğiniz kadınlarınızdan olan ve evlerinizde bulunan üvey kızlarınız. Eğer üvey kızlarınızın anneleri ile zifafa girmemişseniz onlarla evlenmenizde size bir günah yoktur. Sulbünüzden gelen (öz) oğullarınızın hanımları ile evlenmeniz ve iki kız kardeşi birlikte nikahlamanız da haramdır. Ancak cahiliyet devrinde geçen geçmiştir. Şüphesiz ki Allah gafur (çok bağışlayıcı) ve çok merhamet edicidir. ve hadis-i şeriflerde belirtilmiştir."[2]

Buna göre, analar, kızlar, kız kardeşler, halalar, teyzeler, erkek ve kız kardeş kızları, kayınvalideler, üvey kızlar, gelinler, üvey analar, süt anası, süt büyük anaları, süt kızı, süt oğlunun ve süt kızının kızları, süt bacısı, süt bacısının ve süt biraderinin kızları, süt halası ve süt teyzesi bir erkek için mahremdir ve bunlar arasında evlilik helal değildir. Bir de erkeğe geçici olarak haram olan kadınlar vardır ki şunlardır:

[1] Nesaî, Sünen, H. No: 5615

[2] Nisa sûresi, 4:23

Hanımının bacısı, halası, teyzesi, erkek veya kız kardeşinin kızları, süt bacısı, süt halası, süt teyzesi, erkek veya kız süt kardeşinin kızları ile Ehl-i Kitap olmayan gayr-i müslim hanımlar.

Namahrem insanların nikahlanmaları haram olmadığı için yabancı sayılırlar ve bunlar yanında tesettür kurallarına uygun hareket edilmelidir. Bunun ölçüsü şu ayet-i kerimede verilmektedir. Cenab-ı Hak, buyuruyor ki; *"Mümin kadınlara da söyle: Gözlerini (harama bakmaktan) korusunlar; namus ve iffetlerini esirgesinler. Görünen kısımları müstesna olmak üzere, ziynetlerini teşhir etmesinler. Baş örtülerini, yakalarının üzerine (kadar) örtsünler. Kocaları, babaları, kocalarının babaları, kendi oğulları, kocalarının oğulları, erkek kardeşleri, erkek kardeşlerinin oğulları, kız kardeşlerinin oğulları, kendi kadınları (mümin kadınlar), ellerinin altında bulunan (köleleri), erkeklerden, kadına ihtiyacı kalmamış (cinsî güçten düşmüş) hizmetçiler, yahut henüz kadınların gizli kadınlık hususiyetlerinin farkında olmayan çocuklardan başkasına ziynetlerini göstermesinler. Gizlemekte oldukları ziynetleri anlaşılsın diye, ayaklarını yere vurmasınlar. Ey müminler! Hep birden Allah'a tevbe ediniz ki, kurtuluşa eresiniz."*[3] Allah en iyisini bilir.

[3] Nur sûresi, 24:31